

TILL HARADS MIDSOMMARAFTON 24 JUNI 1886

Kapitel ur boken "Julius och Otto" av Henrik Isaksson, Stensjön, Byske.

Bagarstugan i Svartlå där de blivit inhysta var fin, och Julius och Anna-Cajsa hade just lagt sig för kvällen, när de hörde oväsen utanför. När Julius kände igen Kaxis skriande skyndade han sig ut. Det var Kaxi som bjöd på underhållning.

En av gästgivarens söner hade släppt in en mÄrr i samma hage som Julius häst, Kaxi. Det hade direkt visat sig, att mÄrren var brunstig, och att Kaxi var duglig hade han visat flera gånger, men innan han kommit så långt hade naturligtvis mÄrren försökt visa sig svåråtkomlig. De hade galopperat runt och Kaxi hade skriat intensivt. Oväsendet hade, trots att det var nästan mitt i natten, lockat ut alla vuxna på gården för att titta på spektaklet. Det var här, när de hängde på staketet och tittade på, som Julius fått veta att gästgivaren hette Hans Olov Lundberg. Julius gissade att han var ungefär 50 år.

– Ja, efter den behandlingen så no borde hon ha tagi föle nu, var Julius kommentar.

Hans Olov skrattade.

– Ja blir det en som pappan, så int behöv man skämmas för ett sånt föl. Kom så går vi in så bjud ja på en ölsupa.

– He kan jag bjud på, efter en sÅn påsättning. Hans Olov lade armen om Julius axlar och drog honom med sig.

HÄstarna stod vända mot varandra och Kaxi nosade på mÄrrens mule. Julius kastade en blick över axeln och stannade och vände sig om.

– Tyck han int he ser ut som om dem pusses.

– Bruk han int sjÄlv göra så efteråt. Kom nu. Hans Olov skrattade, och de gick vidare mot mangårdsbyggnaden.

De hade diskuterat om den sista sträckan de hade att fÄrdas. Mellan Svartlå och Harads fanns ingen kÄrrväg, nu gÄllde antingen roddbåt eller ångbåt. Hedensfors som ångbåten hette, körde dock så sent på eftermiddagen att Julius frågade om han kunde få hyra en båt. Hans Olov hade ett annat förslag, han kunde tänka sig att låta ett par av sönerna ro dem till Harads. De skulle nog gärna göra det för möjligheten att fira midsommar i Harads. Det behövde inte bli så dyrt, och hästen skulle de ta hand om under tiden och vagnen stod ju inte illa där den stod. De kom överens om att tre riksdaler var rÄtta priset och skakade hand på detta.

Klockan hade passerat sju, innan Anna-Cajsa puttade i Julius som blinkande satte sig upp.

– Ska han int stiga upp nå idag.

Hon tyckte att han sov it nog länge. Alla flickorna sov Ännu och från bädden där Benjamin låg hördes ett litet smackande, han sög på tummen. Anna-Cajsa hade ställt fram ett par muggar och serverade nu kaffe i dem. Julius satte sig upp,

drog på sig byxorna och samtidigt hörde de att någon stampade på bron. Det böstade på dörren och gästgivarhustrun kom in med en stor korg i handen. Med sig hade hon en flicka kanske 13-14 år, som också bar på en korg.

– Gomorron och Guds Fred. Gubben min sa att jag skull bära in lite frukost och jag hoppas att he dug. Ja, jag het Ulrika.

Hon ställde korgen på bordet och började plocka fram. Den obligatoriska laxen fanns där, likaså tunnbröd och en ask med smör. Där var en grov limpa, ost och en kanna med mjölk.

– Johanna gå och hämta kaffepannan.

Flickan vände sig om för att gå men Anna-Cajsa ropade fast henne.

– Nä he behövs inte jag har redan koka. Kom och sätt dig hos oss istället. Har hon hunni äta nå själv då.

– Jo men int passar de sej väl.

Hon tvekade, men Julius som nu fått på sig skjortan, tog henne i armen och tryckte ned henne på en stol. Även bondhustrun satte sig. Det fanns så mycket att prata om.

De hade låtit sig väl smaka av maten. Flickorna var väckta och påklädda. Hela familjen hade nu helgdags-gåbort-kläderna. Det var en anslående syn, Anna-Cajsa och alla fyra flickorna var likadant klädda. Alla hade svarta snörkängor, svarta kjolar, vita linneblusar med broderier och en liten hätta. Julius hade svart kostym och vit skjorta. Han hade en svart vidbrättad hatt med ett ripsband, men han hade aldrig gillat huvudbonad, så han höll den för det mesta i handen. Gästgivaren hade kommit ut.

– He blir två av pojkarna som följer med o ror, och dom behöv int ha brottom hem, utan dom får vänta tills ni ska hem.

Julius sträckte fram handen:

– Du ska ha mycken tack för den här gången. Han tog fram penningpungen och betalade direkt. Här har du för logi och föle som Kaxi kan ha gjort, he får du på köpe. Julius flinade. Alla gick fram och skakade hand med gästgivaren och hans hustru, som också kommit farm. Även lilla Alma knixade och neg.

De hade packat, så de hade bara två korgar och Benjamin i den tredje, det övriga bagaget lämnade de i bagarstugan. Två pojkar i 16–18-årsåldern hade kommit ut på gårdsplanen och kom nu fram till dem.

– De här är Olaf, äldstpojken och så är det här Fredrik.

Pojkarna tog deras korgar och började gå ned mot älven.

– Var snäll med Kaxi, om man skrik åt han kan han bli som tokut, och med ett sista, hej då, följde de efter de två pojkarna.

Båten de skulle åka med var lång, förutom för och aktertoft hade den fyra sittofter och dubbla par åror. Den verkade vara rätt ny och luktade tjära. Olaf hade berättade att det var en som hette August Andersson som gjort båten. De

lastade i, och Julius som burit Benjamin räckte över honom till Anna-Cajsa som klivit i båten. Vänd mot den äldre av roddarpojckarna:

– Sätt dig i jag skjut ut och sätt mej längst bak.

Med ett kort, jo, godtog Olaf förslaget.

– Vad är klockan, frågade han, Bergdalspojckarna lånade den här båten, och dom rodde till Harads på två timmar o trettiofem minuter, och då var båten tom. Vi ska slå dom även fast vi har folk i båten.

Olaf vände sig om mot Fredrik.

– Ta av dej skjortan och se nu till att ro i takt.

Julius tog fram klockan, för att ta tid. Under hela färden uppför älven, höll de sig nära stranden där strömmen var svagare. Färden gick snabbt. Dubbla par åror och två starka pojckar som längtade till midsommarfestligheterna bidrog nog till farten. När båten passerade nedre änden av Haradsön hade två timmar gått och påhejad av Julius tog roddarpojckarna i, deras svettiga kroppar blänkte i solen, och vattnet forsade om stäven. Båten stötte mot ångbåtsbryggan och Julius meddelade:

– Jaha pojckar he blev två timmar och 28 minuter. Nu har ni rekordet. Olaf drog in årorna och grep tag i kajkanten för att hålla kvar båten, men det syntes att han var trött. Fredrik hade också vikit in årorna men satt stilla och flåsade.

– Phhu. Vi gjorde he, men no måst vi bada nu.

Fredrik klev iland och gjorde fast båten. När Julius hjälpt barnen och Anna-Cajsa upp på bryggan såg han sig om. Även Anna-Cajsa såg upp mot byn.

– Gud så mycke folk he är där uppe.

Som vanligt rusade Justina och Erika iväg uppåt backen, det var bara Julius rop, som fick dem att sakta ned.

– Stopp där, vänta på oss. He begrip ni väl att om ni int följ oss så kan ni komma bort.

Fredrik hade ställt upp korgarna på bryggan, Julius räckte över Benjamin till Anna-Cajsa.

– Kan du bär han så tar jag korgarna. Jag gissar att pojckarna vill stanna här och tvätta av sig. Kan vi göra så att vi sök reda på varandra i morron, så får vi se hur vi gör då?

Julius hade vänt sig mot dom och såg nu att Olaf tog upp en liten skinnväska ur båten och Julius hörde att det kluckade i den.

– Ja sup nu int så hårt så ni int ork ro hem i morron.

Julius hade lutat sig fram och viskade i Fredriks öra.

– Nä, men man måst ha nå bedövningsmedel, om vi måst slåss mot Haradspojckarna. Vi syns i morron.

Han höjde handen och gick.

Medan pojkarna följde stranden ned mot ett busksnår, så började Anna-Cajsa gå upp mot Kläppgården. Vägen var ganska brant, och när de kom upp till gården var de rejält varma. På gårdsplanen, som var full av folk möttes de av en medelålders man, som kom fram och skakade hand med dem.

Kläppgården. Motiv från 1940-talet

– Guds fred på er. Jag ser att ni är långväga ifrån. Välkommen till Kläppgården. Jag heter Carl Larsson och där borta är Maria hustru min. Det är vi som har gården här. Behöver ni husrum i helgen?

– Guss fred själv. Vi kom från Sunderbyn och nog behov vi logi. Har du plats för oss?

– Ja, i huse här är det fullt, men där borta i lillstugan finns det några sängar. Jag ska ropa på drängen så får han visa er. Carl Larsson vände sig om och ropade:

– Gustav kom hit.

– Vi har kommit för bröllopet, han Otto Isaksson har bjudi hit oss. Vet du när he blir?

– Jo prästen har kommit och husförhöret börjar om en stund. Efter det så blir det barndop och sen vigseln. Brudparet har kommit och dom sitter nog där bortanför bagarstugan och dricker kaffe.

En yngre liten man, hade kommit fram till dem. Larsson fortsatte:

– Ta och visa herrskapet till lillstugan. Vänd mot Julius:

– Vi tar en riksdaler natten för bagarstugan, men då får ni den för er själva. Vi sälj både mat och kaffe där inne i bagarstugan. Nu måste jag gå och ta hand om prästen. Den pratglade gästgivaren, vände om och gick.

– Ja varsågod herrskapet.

Drängen bockade och pekade. Han började gå före dem. Stugan var liten och dörren låg, men när de kom in utbrast Anna-Cajsa:

– Men så näpet!

Ett slagbord, kökssoffa och ett par stolar stod mitt på långväggen. En skåpsäng på vardera kortsidan. Alldeles till höger om dörren var en öppenspiss med den

vanliga kaffepannan hängande på sin krok. Alla möblerna var målade ljusblå med dekorationer i gult och rött.

Julius ställde ned korgarna, vid öppenspisen och Anna-Cajsa öppnade en av dörrarna i ena skåpsängen.

– O, titta här!

Bolster och kudde var omsvepta av vita lakan, och ett duntäcke låg hopvikt i fotändan. Anna-Cajsa lade ned lillpojken där, men först sedan hon lagt en ren klut under.

– Vi ställ korgarna här, vi kan väl gå ned och se om vi hittar Otto.

Julius var ivrig, han längtade efter att få se bruden.

De gick tillbaka över vägen förbi gästgiveriet och till bagarstugan. Vid gavelväggen i skuggan var ett antal bord och stolar uppställda och det satt folk vid alla. Det var liv och rörelse. Sorlet var nästan öronbedövande. Det kom och gick människor hela tiden. Där borta närmast väggen tyckte Julius sig se Otto, och mycket riktigt, när de kom närmare såg de honom, och vid hans sida satt en ung kvinna i svart hellång klänning, med en liten vit slöja med små vita blommor på huvudet. Hon var vacker, mörkt hår, och det Julius särskilt såg, var hennes ögon. Någon sorts smink hade hon nog använt. Otto var så upptagen med att prata med de övriga att han inget märkte, förrän Julius lade handen på hans axel.

– Äre här Tallbergarna sitt? Hej Otto.

– Men min skapare är det du Julius, jag hade nästan inte trott att ni skulle komma.

Otto reste sig och sträckte fram handen, men Julius nöjde sig inte med det. Han slöt honom i sin famn och kramade till. Otto slet sig lös och vände sig mot Anna-Cajsa och kramade om henne också.

– Ulrika kom hit så jag får presentera dig.

Otto böjde sig fram tog hennes hand och drog upp henne från stolen.

– Jaha, Ulrika det här är Anna-Cajsa och Julius, och det här är deras barn.

Vänd mot dem sa han samtidigt som han lade armen om sin kvinna:

– Det här är Ulrika, som har väntat på mej i mer än tre år, men nu skall vi gifta oss. Sedan pekade han mot bordet. Det här är mamma Greta och pappa Isak, och dom där ohängda slynglarna, är mina bröder August och Aron. Vi måst ordna så ni får sitta också. Skulle du August försöka ordna nå stolar.

– Jo om du lovar att inte kalla mig slyngel igen. August leende visade att han nog inte tagit så illa vid sig. Jag säg till om kaffe åt dom också.

När hälsningsceremonierna var överstökade och alla satt runt bordet med kaffe och bröd, uppmärksammade Otto det lilla knytet, som Anna-Cajsa höll i famnen. Han böjde sig framåt och vek undan filten.

– Den här hade ni inte när jag var hos er. Vad är det?

– Min lilla pojke, han heter Benjamin och är bara fjorton dagar.

Anna-Cajsa log stolt.

– Men Kristus, int skull du väl ha fari ut och åkt så tidigt.

Mamma Greta förfasade sig.

– Ja säg int nå. Hur gammal var Oskar när vi for till Edefors på marknad?

Isak protesterade direkt.

– Vi hade ju tänk fara till Kåbdalis också, men vi fick lämna häst och vagn i Svartlå, så jag vet int hur vi ska göra. Anna-Cajsa skulle nog bra gärna vilja träffa sina föräldrar. Julius hade en bekymmersrynka i pannan, som fick Otto att sitta tyst en stund.

– Ja, men no måst vi kunna räkna ut nått sätt att få er dit.

Plötsligt blir Otto avbruten av ett äldre par som kommer fram till dom.

– Sitt je här o jug om oss?

Mannen kommer skrattande fram, och räcker handen mot Julius.

– Får jag giss du het Julius, och he är väl kvinna din som het Anna-Cajsa ´n. Otto ha prata mycke om er. Jag het Johan, och det här är Maria, na Ulrika är dotern våre.

Medan de handhälsade, kände Julius att det luktade sprit om honom. Oförtrutet fortsatte Johan:

– Vi kom lite sent, men vi körd fast, när vi skull över Bodträskån där upp i vadet ovanför Älvhöjden. Jag var tvungen o hugg mej en spak, för hjule had kila fast mellan ett par stenar. He var så djupt, så jag var tvungen o klä av mej. Jag vart så kall, att när vi kommit upp och jag fått på mej kläda, så had na Maria tagi fram flaskan o bjöd på en sup, och he ska ni veta att he är int vanligt.

– Tyst nu Johan, så man int får skämmas för dig.

Maria var tydliggen irriterad över hans svada och knuffade honom på armen. Under tiden hade August hämtat fram ett par stolar åt dem också och en serveringsflicka kom med fler kaffekoppar. Samtalen runt bordet flöt glatt. Otto satt tyst men till slut knuffade han i Julius:

– Nu när Johan och Maria kom, så kan vi nog ordna så ni kan följa med. Dom har ju en trilla och vi har tagit lastvagnen med flak och skrinda. Sen kan du låna trillan och hästen upp till Kåbdalis. Vi har hästa o vagna på andra sidan i Bodträskfors.

– Tror du he går bra, du vet Anna-Cajsa skull no bli glad då. Jag tänk att Kaxi mår bra hos gästgivarn i Svartlå. Vi får väl fråga vad de andra tyck.

Julius och Otto var överens, men samtalet avbröts av en man som gick runt på gårdsplanen och ropade.

– Husförhöret börjar, alla skall till logen neri Anderssons.

Han upprepade ropet flera gånger och alla reste sig och började gå bort mot den stora åttkantiga logen.